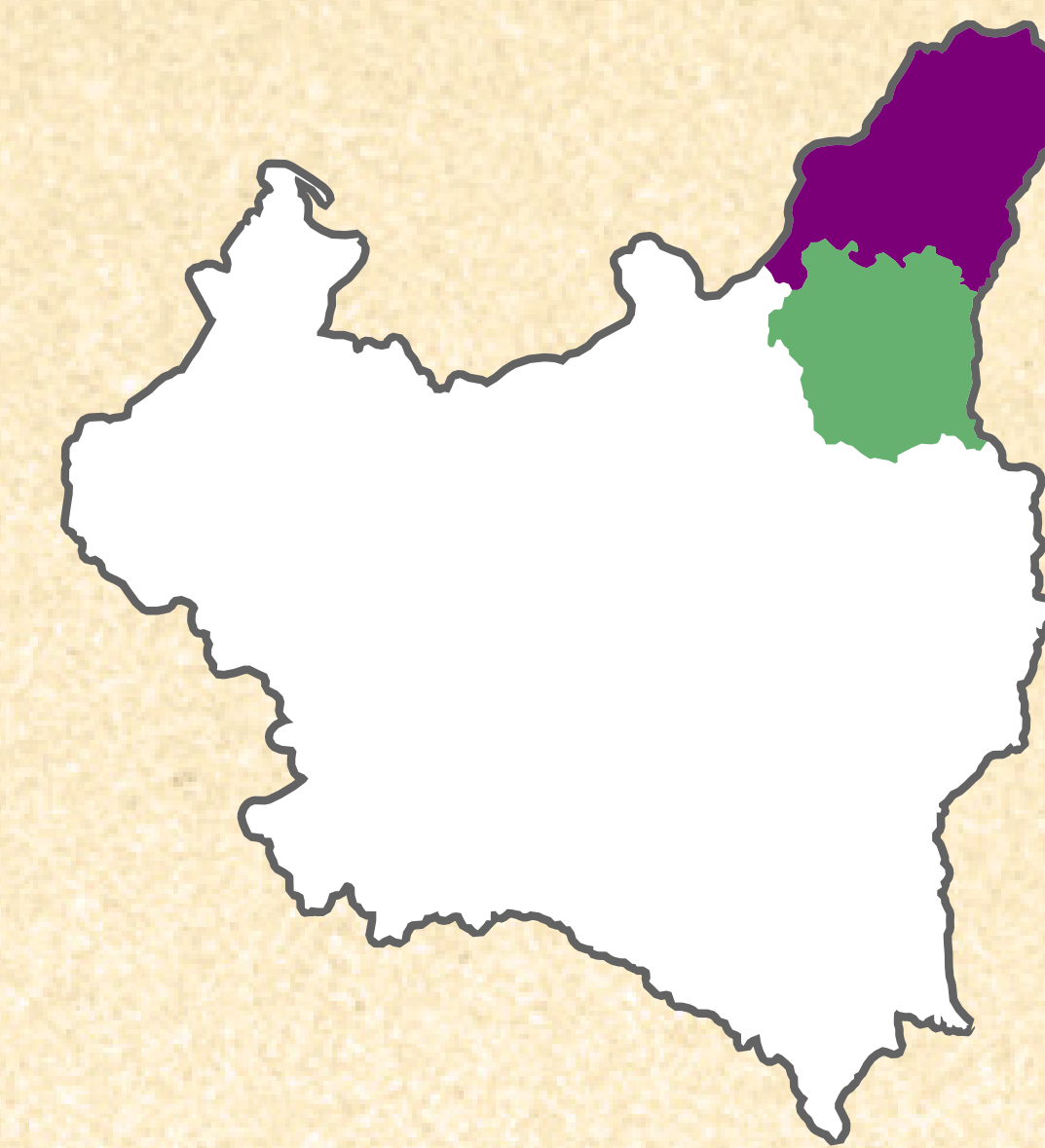

Odznaka pamiątkowa Okręgu AK Wilno „Wiano”
– Nowogródek „Nów”, fot. Muzeum AK

Walki trwały do 13 lipca, kiedy to ostatecznie punkty oporu niemieckiego zostały przełamane. Zgrupowanie nr 2 mjr. Mieczysława Potockiego „Węgielnego” stoczyło bitwę z wycofującymi się z Wilna siłami niemieckimi dowodzonymi przez gen. Reinera Stahela w okolicach wsi Krawczuny-Nowosiółki. Była to największa bitwa stoczona przez polskie jednostki w trakcie operacji „Ostra Brama”. Wilno zdobyto wspólnie z Armią Czerwoną. Polacy wyeliminowali z walk blisko 1/3 żołnierzy niemieckich i zakłócili ich przeprawę przez Wilię, mimo ilościowej przewagi wroga. Ze strony polskiej zginęło 79 żołnierzy, w tym dowódca 1 Brygady Wileńskiej AK por. Czesław Grombaczewski „Jurand”, a kilkudziesięciu zostało rannych.

Partyzanci 3 Wileńskiej Brygady AK. Drugi od lewej ppor. Władysław Jurasow „Wiarus”, dowódca plutonu szkolnego, z podkomendnymi: Leonard Siemaszko „Długi” (trzeci od lewej), obok Henryk Siemaszko „Dłuższy”, pod nim Roman Drutel „Komar”, bez czapki por. Wiktor Jagoda „Brzoza”. Żółtuny 1944 r., fot. AAN

Dzielna postawa w walce polskich oddziałów przyniosła uznanie ze strony dowódców liniowych oddziałów sowieckich. Polacy byli traktowani jako gospodarze terenów zajmowanych przez Armię Czerwoną, co prawda tylko w części miasta, ale pierwsze spotkanie dawało nadzieję. Dobre stosunki skończyły się jednak dość szybko. Aby zachować pozory, Sowietci podjęli z ppłk. Krzyżanowskim rozmowy o utworzeniu polskiego korpusu. Decydujący cios padł 17 lipca, kiedy to podstępnie aresztowano komendanta okręgu wraz z licznymi oficerami podczas spotkania na temat powołania polskiego korpusu. W ręce sowieckie dostało się ok. 7 tys. żołnierzy AK. Kilkuset postanowiło kontynuować walkę, a niewielka grupa zdecydowała przebić się w kierunku Warszawy, gdzie wkrótce także rozpoczęło się powstanie. Wzięci do niewoli akowcy odmówili jednomyślnie wcielenia do armii Berlinga, wołając: „Chcemy »Wilka«”. Opór spowodował wywiezienie ich do Kaługi, gdzie przez kilka lat służyli w batalionach roboczych Armii Czerwonej przy wyrębie lasów. Aresztowani oficerowie zostali osądzeni i wywiezieni do Workuty. Tylko część z nich przeżyła zsyłkę. W ten sposób zakończyła się operacja „Ostra Brama”, która miała na celu wyzwolenie Wilna przed nadejściem Armii Czerwonej i tym samym uniknięcie przejęcia przez nią miasta.

„Kobylarze”

Szwadron kawalerii 3 Wileńskiej Brygady AK, ostatni jedzie NN „Michałko”, Turgiele 1944 r., fot. AAN

Niemiecka lornetka służbowa 6 x 30,
fot. Muzeum AK

W sztabie mjr. Macieja Kalenkiewicza „Kotwicza”
– od lewej por. Wincenty Biruk „Orlik”, por. cc Jan Woźniak „Kwaśny”
i kpt. cc Franciszek Cieplik „Hatrak”, fot. Muzeum AK

MUZEUM AK - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA I WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO